

Ἰουδαία καὶ Σαμαρεία, καὶ ἕως ἑσχάτου τῆς γῆς». — Πράξ. α'. 7 — 8.

Τότε δὲ Κύριος, ὅστις συνεπορεύετο μετὰ αὐτῶν, ὅποτε ἔφθασαν εἰς τὸ Ὅρος τῶν Ἐλαιῶν, ὕψωσε τὰς χεῖρας αὐτοῦ καὶ ἠνλόγησεν αὐτούς, καὶ ἀποχωρισθεὶς ἀπ' αὐτῶν ἀνεφέρετο πρὸς τὸν οὐρανόν, καὶ νεφέλῃ ὑπέλαβεν αὐτὸν ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν. (Λουκ. κδ. 48—52. Πράξ. α'. 6—15) Τώρα ἤρχισαν νὰ βλέπωσι περισσότερόν τι ἐκ τοῦ σχεδίου τοῦ Θεοῦ. Ὁ ἐκ τῶν οὐρανῶν κατελθὼν Κύριος, ἐπέστρεψε πάλιν εἰς τὸν Πατέρα, ὡς εἶχε προεῖπει εἰς αὐτοὺς πρὶν ἀποθάνει — ἀπῆλθεν ὅπως ἐτοιμάσῃ εἰς αὐτοὺς τόπον, καὶ θέλει ἔλθει πάλιν ἵνα παραλάβῃ αὐτοὺς εἰς ἑαυτόν· ὑπῆγε μακρὰν διὰ νὰ λάβῃ τὴν ὑποσχεθεῖσαν βασιλείαν, καὶ νὰ ὑποστρέψῃ (Λουκ. ιθ'. 12) Ἐν δὲ τῷ μεταξὺ οὗτοι ἔμελλον νὰ χρησιμεύσωσι ὡς μάρτυρές του εἰς ὅλην τὴν γῆν, ἵνα καλέσωσι καὶ ἐτοιμάσωσι λαὸν μέλλοντα νὰ δεχθῇ αὐτὸν διὰ τὴν ἔλθῃ νὰ ἐνδοξασθῇ ἐν τοῖς ἁγίοις αὐτοῦ, καὶ βασιλεύσῃ Βασιλεὺς τῶν βασιλευόντων καὶ Κύριος τῶν κυριευόντων. Οὗτοι εἶδον τότε ὅτι ἡ νέα αὐτῶν ἀποστολή, νὰ διακηρύξωσι εἰς πᾶσαν τὴν κτίσιν βασιλέα ἐρχόμενον ἐκ τῶν οὐρανῶν «μετὰ πάσης ἐξουσίας ἐν οὐρανῷ καὶ ἐπὶ γῆς», ἦτο πολὺ μᾶλλον σπουδαιότερον ἔργον τοῦ ἔργου τῶν προηγουμένων ἔτων, ὅποτε οὗτοι διεκήρυττον «τὸν ἄνθρωπον Χριστὸν Ἰησοῦν», καὶ ἠκολούθουν ἐκεῖνον, ὅστις ἦτο «καταπεφρονημένος καὶ ἀπερριμμένος ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων». Ὁ ἀναστὰς Κύριός των ἠλλαξε πρᾶγματι, οὐχὶ μογον ὡς πρὸς τὴν προσωπικὴν αὐτοῦ ὄψιν — ἐμφανιζόμενος ἄλλοτε μὲν κατὰ τινα τρόπον καὶ εἰς τι μέρος, καὶ ἄλλοτε κατὰ διάφορον τρόπον καὶ εἰς διάφορον μέρος, ἐκδηλῶν οὕτω «πᾶσαν τὴν ἑαυτοῦ ἐξουσίαν» — ἀλλὰ ἠλλαξεν ἐπίσης κατὰ τε τὴν κατάστασιν καὶ τὴν φύσιν αὐτοῦ. Δὲν ἀπηνθύνετο πλέον πρὸς τοὺς Ἰουδαίους, οὐδὲ ἔδειξεν ἑαυτὸν εἰς αὐτούς, διότι ἀπὸ τῆς ἀναστάσεώς του οὐδεὶς εἶδεν αὐτὸν ὑφ' οἵανδῆποτε ἔννοιαν ἐκτὸς τῶν φίλων καὶ μαθητῶν αὐτοῦ. Οὕτω δὲ ἐπεβεβαιώθησαν οἱ λόγοι του, «Ἐν μικρὸν καὶ ὁ κόσμος με οὐκέτι θεωρεῖ»

Οὕτως ἐδραιώθη ἡ πίστις τῶν ἀποστόλων καὶ τῆς ἀρχε-

γόνου Ἐκκλησίας εἰς τὸ γεγονὸς τῆς ἀναστάσεως τοῦ Κυρίου. Αἱ ἀμφιβολίαι αὐτῶν διεσκεδάσθησαν, καὶ αἱ καρδίαι των ἡγαλλιάσθησαν, αὐτοὶ δὲ ἐπέστρεψαν εἰς Ἱερουσαλήμ καὶ ἀνέμενον ἐν τῇ προσευχῇ, τῇ δεήσει καὶ τῇ μελέτῃ τῶν Γραφῶν, περιμένοντες τὴν ὑπὸ τοῦ Πατρὸς ὑποσχεθεῖσαν νύθησίαν, τὴν προίκισιν αὐτῶν διὰ πνευματικῆς συνέσεως, καὶ διὰ εἰδικῶν θαυματουργικῶν χαρισμάτων δυνάμεως καθιστώσης αὐτοὺς ἱκανοὺς νὰ πείθωσιν ἀληθεῖς Ἰσραηλίτας, καὶ ἰδρῶσωσι τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ Εὐαγγελίου, κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς Πεντηκοστῆς — Πράξ. α'. 14. β'. 1.

Καίτοι δὲ ὁ Κύριος ἡμῶν κατὰ τὴν δευτέραν αὐτοῦ ἔλευσιν δὲν θέλει φανερώσει τὴν ἑαυτοῦ παρουσίαν κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον καθ' ὃν ἐφανέρωσεν ἑαυτὸν κατὰ τὸ διάστημα τῶν τεσσαράκοντα ἡμερῶν μετὰ τὴν ἀνάστασίν του, ἔχομεν ἐν τούτοις τὴν διαβεβαίωσιν του ὅτι οἱ «ἀδελφοὶ οὐκ ἔσονται ἐν σκότει». (Α'. Θεσσαλ. ε'. 4) Καὶ οὐχὶ μόνον τοῦτο, ἀλλ' ἔχομεν ἐπὶ πλέον βοήθειαν τὴν ὁποίαν δὲν ἠδύναντο νὰ ἔχωσι, καὶ δὲν εἶχον ἐκεῖνοι, κατὰ τὰς τεσσαράκοντα αὐτὰς ἡμέρας, δηλ. «δύναμιν ἐξ ὕψους» πρὸς καθοδήγησιν ἡμῶν εἰς κατανόησιν πάσης ἀληθείας, μελλούσης νὰ ἐννοηθῇ, καὶ ἥτις δύναμις, ὡς ὑπεσχέθη ἡμῖν, θέλει ἀναγγεῖλει ἡμῖν τὰ ἐρχόμενα. Ἐπομένως, ἐν τῷ ὠρισμένῳ καιρῷ θέλομεν κατανοήσῃ τελείως τὸν τρόπον, χρόνον, καὶ λοιπὰ περιστατικὰ τὰ συνοδεύοντα τὴν ἐμφάνισίν του, καὶ τὰ ὅποια πάντα, ἐὰν ἀγρύπνως προσέχωμεν καὶ σημειοῦμεν αὐτά, δὲν θέλουσιν εἶσθαι ὀλιγώτερον πειστικὰ παρ' ὅτι ἦσαν αἱ ἀποδείξεις τῆς ἀναστάσεως τοῦ Κυρίου ἡμῶν, αἱ χορηγεῖσαι εἰς τὴν ἐκκλησίαν τῶν πρώτων αἰώνων, καίτοι αἱ νῦν τοιαῦται θέλουσιν εἶσθαι ὅλως διάφοροι ἐκείνων.

Ὅτι ὁ Κύριος ἡμῶν δύναται, κατὰ τὴν δευτέραν αὐτοῦ ἔλευσιν ν' ἀναλάβῃ σχῆμα ἀνθρώπου, καὶ ἐμφανισθῇ ὡς τοιοῦτος εἰς τοὺς ἀνθρώπους, ὡς ἐνεφανίσθη εἰς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ μετὰ τὴν ἀνάστασίν του, οὐδεμία δύναται νὰ ὑπάρξῃ ἀμφιβολία. Οὐχὶ μόνον διότι ἐνεφανίσθη οὕτως ἐν ἀνθρωπίνῃ μορφῇ κατὰ τὴν διάρκειαν τῶν τεσσαράκοντα ἐκείνων ἡμερῶν, ἀλλὰ διότι πνευματικαὶ ὑπάρξεις ἀπέδειξαν κατὰ τὸ

παρελθὸν τὴν ἑαυτῶν δύναμιν ὅπως ἐμφανίζονται ὡς ἄνθρωποι ἐν σαρκὶ καὶ ὑπὸ ποικίλας μορφάς. Ἀλλὰ τοιαύτη τις φανέρωσις ἑαυτοῦ ἤθελεν εἶσθαι ἀσυμβίβαστος πρὸς τὸ γενικὸν νόημα τοῦ σχεδίου τοῦ Θεοῦ, ὡς ἐπίσης ἀσυμβίβαστος πρὸς τὰς παρεχομένας ἡμῖν Γραφικὰς ἐνδείξεις, ὡς πρὸς τὸν τρόπον τῆς φανερώσεώς του, ὡς θέλομεν ἰδεῖ. Τὸ σχεδίου τοῦ Κυρίου, ἀπεναντίας, εἶναι ὅπως ἡ πνευματικὴ αὐτοῦ βασιλεία ἐπικοινωνήσῃ, ἐνεργήσῃ, καὶ ἐκδηλώσῃ τὴν ἑαυτῆς παρουσίαν καὶ δύναμιν, μέσῳ ἀνθρωπίνων ἐπιγείων ὁργάνων. Ὡς δὲ ἀκριβῶς ὁ ἄρχων τοῦ κόσμου τούτου, ὁ Σατανᾶς, καίτοι μὴ βλεπόμενος παρὰ τῶν ἀνθρώπων, ἐξασκεῖ εὐρείαν ἐν τῷ κόσμῳ ἐπιρροὴν διὰ τῶν εἰς αὐτὸν ὑποτασσομένων, τῶν κατεχομένων καὶ κυβερνωμένων ὑπὸ τοῦ πνεύματός του, οὕτως ὁ νέος Ἄρχων τῆς εἰρήνης, ὁ Κύριος θέλει ἐνεργεῖ κυρίως καὶ ἐκδηλοῖ τὴν ἑαυτοῦ παρουσίαν καὶ δύναμιν δι' ἀνθρωπίνων ὑπάρξεων, εἰς Αὐτὸν ὑποτασσομένων, κατεχόνων δὲ καὶ κυβερνωμένων ὑπὸ τοῦ πνεύματός Του.

Βλέπειν διὰ τοῦ φυσικοῦ ὀφθαλμοῦ καὶ ἀκούειν διὰ τοῦ φυσικοῦ ὠτὸς δὲν εἶναι πᾶν ὅτι ἡ Γραφὴ ἐννοεῖ διὰ τῶν ὄρων τοῦ βλέπειν καὶ ἀκούειν. «Θεὸν οὐδεὶς ἑώρακε πώποτε»· καὶ μ' ὅλον τοῦτο, πάντα τὰ τέκνα τοῦ Θεοῦ εἶδον αὐτόν, ἐγνώρισαν αὐτόν, καὶ ἐπεκονώνησαν μετ' αὐτοῦ (Ἰωάν. α'. 18, ε'. 37, ιδ'. 7). Ἀκούομεν τὴν κλήσιν τοῦ Θεοῦ, τὴν «ἄνω ἡμῶν κλήσιν», ἀκούομεν προσέτι τὴν φωνὴν τοῦ Ποιμένου ἡμῶν, καὶ ἀφορῶμεν (ἀτενίζομεν) εἰς τὸν Ἰησοῦν, καὶ ὀρῶμεν τὸ βραβεῖον, τὸν στέφανον τῆς ζωῆς τὸν ὁποῖον ὑπόσχεται—οὐχὶ διὰ τῆς φυσικῆς ὁράσεως ἢ ἀκοῆς, ἀλλὰ διὰ τῆς διανοίας ἡμῶν. Διότι πολὺ πολυτιμωτέρα εἶναι ἡ θέα τοῦ Κυρίου ἡμῶν, ἥς ἀπολαύομεν ἤδη, ὡς πνευματικοῦ ὑπερυψωμένου Βασιλέως ἡμῶν, διὰ τῶν ὀφθαλμῶν τῆς διανοίας ἡμῶν καὶ πίστεως, ἢ ἡ θέα ἥτις παρείχετο εἰς τὸν φυσικὸν ὀφθαλμὸν πρὸ τῆς Πεντηκοστῆς.

Ἦτο ἀνάγκη ὅπως ὁ Κύριος ἡμῶν ἐμφανισθῇ καθ' ὃν τρόπον ἐνεφανίσθη εἰς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ μετὰ τὴν ἀνάστασίν του, ἢ ὁποία ἀνάγκη δὲν θέλει ὑφίστασθαι κατὰ τὴν δευτέραν αὐτοῦ ἔλευσιν· Ὁ σκοπὸς αὐτοῦ θὰ ἐξυπηρετηθῇ

τότε κάλλιον κατὰ διάφορον τρόπον. Τὸ νὰ ἐμφανισθῇ κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον κατὰ τὴν δευτέραν αὐτοῦ ἔλευσιν ἤθελεν εἶσθαι πράγματι ἐπιζήμιον εἰς τὸν τότε ἐπιδιωχθησόμενον σκοπόν. Ὁ σκοπὸς τῆς εἰς τοὺς μαθητὰς ἐμφανίσεώς του, μετὰ τὴν ἀνάστασιν του, ἀπέβλεπε νὰ πείσῃ αὐτοὺς ὅτι Αὐτὸς ὅστις ἐγένετο νεκρὸς, ζῇ ἤδη εἰς αἰῶνας, καὶ ὅπως ἐξέλθωσιν ὡς μάρτυρες τοῦ γεγονότος τῆς ἀναστάσεώς του (Λουκ. κδ' . 48), καὶ ὅπως ἡ μαρτυρία αὐτῶν χρησιμεύσῃ στερεὸν θεμέλιον διὰ τὴν πίστιν τῶν ἐπερχομένων γενεῶν. Καὶ ἐπειδὴ οὐδεὶς δύναται νὰ ἔλθῃ εὐπροσδέκτως εἰς τὸν Θεὸν, ἵνα λάβῃ τὸ Ἅγιον Πνεῦμα τῆς υἰοθεσίας, ἄνευ πίστεως εἰς τὸν Χριστόν, ἐγένετο ἐπάναγκες, οὐχὶ μόνον χάριν τῶν τότε μαθητῶν, ἀλλὰ καὶ διὰ πάντας τοὺς μετὰ ταῦτα, ὅπως αἱ μαρτυρίαι τῆς ἀναστάσεως καὶ μεταλλαγῆς αὐτοῦ ὡς τοιαῦται ὁποίας λογικοὶ ἄνθρωποι θὰ ἠδύναντο νὰ ἀντιληφθῶσι καὶ ἐκτιμῆσωσιν. Ἀφοῦ ἐγένοντο μέτοχοι τοῦ ἁγίου Πνεύματος καὶ ἡγνοῦν περὶ πνευματικῶν πραγμάτων (ἴδε Α' : Κορινθ. β' . 12—16.), οὗτοι θὰ ἠδύναντο νὰ πιστεύσωσι τοὺς ἀγγέλους οὓς εἶδον ἐν τῷ τάφῳ, καὶ οἵτινες ἀνήγγειλον εἰς αὐτοὺς τὴν ἐκ νεκρῶν ἀνάστασιν τοῦ Κυρίου, καὶ ἂν ἀκόμη ἔβλεπον τὸ σαρκικὸν σῶμα τοῦ ἀνθρώπου Χριστοῦ Ἰησοῦ κείμενον εἰσέτι ἐν τῷ μνημείῳ. Ἀλλὰ δὲν ἠδύνατο νὰ γείνῃ τοῦτο πρότερον — ἵνα ἢ εἰς τὴν ἀνάστασιν αὐτοῦ πίστις των καταστῇ δι' αὐτοὺς δυνατὴ τὸ σῶμα ἔδει νὰ ἀποκομισθῇ ἐκ τοῦ τάφου. Ἀφοῦ δὲ τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον κατέστησεν αὐτοὺς ἱκανοὺς νὰ διακρίνωσι τὰ πνευματικά, ἠδύναντο τότε νὰ πιστεύωσιν τὴν μαρτυρίαν τῶν προφητῶν διὰ τὸ ἔδει ν' ἀποθάνῃ, διὰ ἥθελεν ἐγερθῇ ἐκ νεκρῶν, καὶ ὅτι ἤθελεν ὑπερυψωθῇ ὡς Βασιλεὺς τῆς δόξης, χωρὶς διὰ τοῦτο νὰ παρίσταται ἀνάγκη νὰ ἐμφανίζηται ὡς ἄνθρωπος, καὶ ἀναλαμβάνῃ διάφορα σώματα σαρκὸς ὡς ἐπένδυμα ὥστε νὰ δύνωνται νὰ τὸν ψηλαφῶσι καὶ ἰδῶσιν αὐτὸν ἀναλαμβανόμενον εἰς οὐρανοὺς. Ἀλλ' ὅλον τοῦτο ἦτο ἐπάναγκες διὰ τοὺς μαθητὰς ὡς εἶναι καὶ διὰ πάντα λογικὸν ἄνθρωπον. Πιστεύοντες, προσερχόμεθα εἰς τὸν Θεὸν δι' αὐτοῦ καὶ λαμβάνομεν ἄφεςιν ἁμαρτιῶν καὶ τὸ Πνεῦμα

τῆς νιοθεσίας, ὅπως κατανοῶμεν τὰ πνευματικά

Καὶ ἀφοῦ ὁ Κύριος ἡμῶν ἀπεμάκρυνε τὸ φυσικὸν εἰς τὴν πίστιν κώλυμα, ἀναλαβὼν μορφὴν ἀνθρωπίνην κλπ., καὶ τότε ἀκόμη κατέπεισε τοὺς μαθητάς, καὶ κατέστησεν αὐτοὺς μάρτυρας εἰς ἄλλους, οὐχὶ διὰ τῆς φυσικῆς αὐτῶν δράσεως καὶ ἀφῆς, ἀλλὰ διαλεγόμενος πρὸς αὐτοὺς καὶ ἀποδεικνύων ἀπὸ τῶν Γραφῶν: «Τότε διήνοιξεν αὐτῶν τὸν νοῦν τοῦ συνιέναι τὰς Γραφάς· καὶ εἶπεν αὐτοῖς ὅτι οὕτω γέγραπται παθεῖν τὸν Χριστὸν καὶ ἀναστῆναι ἐκ νεκρῶν τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ, καὶ κηρυχθῆναι ἐπὶ τῷ ὀνόματι αὐτοῦ μετάνοιαν εἰς ἅφεςιν ἁμαρτιῶν εἰς πάντα τὰ ἔθνη,—ἀρξάμενοι ἀπὸ Ἱερουσαλήμ. Ὑμεῖς δὲ μάρτυρες τούτων». (Λουκ. κδ'. 45—48) Ὁ Πέτρος ὡσαύτως ἐκτίθησι σαφῶς τὸ ζήτημα τοῦτο, λέγων, «Τοῦτον ὁ Θεὸς ἤγειρεν ἐν τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ. καὶ ἔδωκεν αὐτὸν ἐμφανῆ γενέσθαι ΟΥ ΠΑΝΤΙ ΤΩΙ ΛΑΩΙ, ἀλλὰ μάρτυροι τοῖς προκεχειροτονημένοις ὑπὸ τοῦ Θεοῦ, ἡμῖν, οἵτινες συνεφάγομεν καὶ συνεπίομεν μετὰ τὸ ἀναστῆναι αὐτὸν ἐκ νεκρῶν καὶ παρήγγειλεν ἡμῖν κηρυῖναι τῷ λαῷ, καὶ διαμαρτύρεσθαι διὲν αὐτὸς [ὁ ἀναστὰς Ἰησοῦς] ἐστὶν ὁ ὠρισμένος ὑπὸ τοῦ Θεοῦ Κριτὴς ζώντων καὶ νεκρῶν—Πράξ. ι'. 40—42.

Διὰ τὸν Κύριον ἡμῶν, μετὰ τὴν ἀνάστασιν αὐτοῦ, ἦτο ἀπλῶς ζήτημα σκοπιμότητος ὅσον ἀφορᾷ τὸ κατὰ ποῖον τρόπον ἢ εἰς τοὺς μαθητάς ἐμφάνισις του ἥθελεν ἐξυπηρετήσῃ κάλλιον τὸν σκοπὸν αὐτοῦ, νὰ καταστήσῃ αὐτοῖς γνωστὴν τὴν ἀνάστασιν καὶ τὴν μεταβολὴν τῆς ἑαυτοῦ φύσεως. Ἐὰν ἐνεφανίζετο ὡς φλόξ πυρός, ὡς ἐφάνη ὁ ἄγγελος εἰς τὸν Μωϋσῆν ἐν τῇ βάτῳ τῇ καιομένῃ (Ἐξοδ. γ'. 2), θὰ ἠδύνατο νὰ διαλεχθῇ μετ' αὐτῶν πράγματι, ἀλλ' ἢ ἀπόδειξις, ἥτις τυχὸν θὰ παρείχετο οὕτως, ἥθελεν ἀπέχει νὰ εἶναι τόσον πειστικὴ ὡς ἡ μέθοδος ἦν ἐξελέξατο διὰ τε τοὺς ἀποστόλους καὶ διὰ τὸν κόσμον ἐν γένει, πρὸς τὸν ὁποῖον οὗτοι ἀπεστάλησαν μάρτυρες.

Ἐὰν πάλιν ἐνεφανίζετο ἐν τῇ δόξῃ τῆς πνευματικῆς αὐτοῦ μορφῆς, ὡς ἐνεφανίσθη ὁ ἄγγελος εἰς τὸν Δανιὴλ (Δανλ. ι' 5—8), ἡ τοιαύτη δόξα ἥθελεν εἶσθαι πολὺ μεγαλειτέρα παρ

ὅτι θὰ ἠδύναντο οἱ μάρτυρες νὰ βαστάσωσιν. Οὗτοι ἤθελον θορυβηθῇ πιθανῶς ἐπὶ τοσοῦτον, ὥστε νὰ μὴ δύνωνται νὰ λάβωσι παρ' αὐτοῦ ὁδηγίας. Εἰς οὐδένα ἄλλον ἐκτὸς τοῦ Παύλου ἔδειξεν ἑαυτὸν ὁ Κύριος τοιοῦτοτρόπως καὶ ὁ Παῦλος τόσον κατεβλήθη ὑπὸ τῆς αἴγλης τῆς δόξης αὐτοῦ ὥστε ἔπενεν ἐπὶ τοῦ ἐδάφους καὶ ἐτυφλώθη ὑπὸ τῆς λαμπρότητός της, ἥτις λαμπρότης ὑπερέβαινε τὴν λαμπρότητα τοῦ Ἡλίου ἐν μεσημβρίᾳ.

Ἐξετάζοντες τὴν παρὰ τοῦ Κυρίου ἡμῶν νίοθειτηθεῖσαν μέθοδον, ὅπως φανερώσῃ ἑαυτὸν κατὰ τὰς τεσσαράκοντα ἐκείνας ἡμέρας, εἶδομεν ὅτι ὁ Κύριος ἔκρινε καλὸν νὰ κάμῃ ἑαυτὸν ὁρατὸν καὶ εἰς αὐτοὺς ἀκόμη τοὺς ἐκλεκτοὺς μάρτυρας ὀλίγας μόνον φοράς, καὶ τότε πάλιν συνιόμως. Ἐὰν ὁλόκληρος ὁ χρόνος καθ' ὃν ἐφανέρωσεν ἑαυτὸν εἰς αὐτοὺς ὑπελογίζετο εἰς μίαν μόνην ἡμέραν, ἀντὶ τοῦ κατὰ διαλείμματα χρόνου κατὰ τὰς τεσσαράκοντα ἡμέρας, θὰ ἀπετέλει πιθανῶς ὀλιγώτερον τῶν δώδεκα ὥρῶν, ἢ τὸ ἐν ὀγδοηκοστὸν καὶ μόνον τοῦ ὅλου χρονικοῦ ἐκείνου διαστήματος. Τούτου οὕτως ἔχοντος καθίσταται πρόδηλον ὅτι ἦτο παρὼν μετ' αὐτῶν καὶ ἄόρατος κατὰ τὰ ἑβδομήκοντα ἐννέα ὀγδοηκοστὰ (ἢ ἐπὶ τριάκοντα ἐννέα ἡμέρας καὶ ἡμίσειαν) ἐκ τῆς περιόδου ἐκείνης τῶν τεσσαράκοντα ἡμερῶν. Πρὸς τούτοις, καὶ διὰν ἀκόμη οὗτοι εἶχον τοιαύτας ἐμφανίσεις, αὗται δὲν ἦσαν (ἐκτὸς ἅπαξ μόνον εἰς τὸν Θωμᾶν) ἐν μορφῇ ἀκριβῶς ὁμοίᾳ πρὸς ἐκείνην, τὴν ὁποίαν ἐγνώριζον τόσον οἰκείως ἐπὶ τρία ἔτη, καὶ τὴν ὁποίαν εἶχον ἴδει πρὸ ὀλίγων μόλις ἡμερῶν. Οὐδ' ἅπαξ ὑποδηλοῦται ὅτι οὗτοι ἐγνώριζον αὐτὸν ἐκ τῶν γνωστῶν χαρκτηριστικῶν τοῦ προσώπου του, οὐδ' ὅτι ἡ αὐτὴ ἐμφάνις ἦν ὁμοία πρὸς τὰς προηγουμένας τοιαύτας.

Ἡ Μαρία ἐνόμισεν αὐτὸν ὅτι ἦτο «ὁ κηπουρός». Εἰς τοὺς δύο μαθητὰς τοὺς πορευομένους εἰς Ἐμμαοὺς ἦτο ὡς «ξένος». Ἐπίσης ἦτο ξένος εἰς τοὺς ἀλιεῖς τῆς θαλάσσης τῆς Γαλιλαίας, καὶ εἰς τοὺς ἑνδεκα μαθητὰς εἰς τὸ ὑπερῶν. Εἰς ἐκάστην περίπτωσιν ἀνεγνώριζετο ἐκ τῆς ἐνεργείας αὐτοῦ, τῶν λόγων του, ἢ τῶν οἰκείων τόνων τῆς φωνῆς του.

Ὅποτεν ὁ Θωμᾶς ἐδήλωσεν ὅτι ἡ μόνη δι' αὐτὸν εὐπρόσ-

δεκτος ἀπόδειξις ἤθελεν εἶσθαι ἢ ἱκανοποιουσα τὴν φυσικὴν αὐτοῦ ὄρασιν καὶ ἀφήν, ὁ Κύριος, καίτοι παρεχώρησεν εἰς αὐτὸν τὴν ἀπαίτησιν ταύτην, ἤλεγξεν ὁμως αὐτὸν ἡπίως, εἰπὼν, «Ὅτι ἐώρακάς με, πεπίστευκας; μακάριοι οἱ μὴ ἰδόντες καὶ πιστεύσαντες» (Ἰωάν. κ'. 27—29). Ἡ ἰσχυροτέρα ἀπόδειξις ἦν ἐκείνη ἣτις δὲν ἀπηνθύνετο εἰς τὴν φυσικὴν ὄρασιν, καὶ μακαριώτεροι εἶναι ἐκεῖνοι οἵτινες τηροῦσιν ἑαυτοὺς ἐτοιμοὺς νὰ δεχθῶσι τὴν ἀλήθειαν δι' οἰωνδήποτε μαρτυριῶν ὁ Θεὸς ἤθελεν εὐδοκήσει νὰ ἀποδείξῃ ταύτην.

Οὕτω κατέδειξεν εἰς αὐτοὺς ὅτι οὐχὶ μόνον ἐκέκμητο ἡδη τὴν δύναμιν νὰ ἐμφανίζηται κατὰ διαφόρους τρόπους, καὶ ὑπὸ ποικίλας μορφάς, ἀλλ' ὡσαύτως ὅτι οὐδὲν ἐκ τῶν σωμάτων ἐκείνων, τὰ ὅποια αὐτοὶ εἶδον, ἦτο τὸ πνευματικόν, τὸ ἐνδοξον αὐτοῦ σῶμα, καίτοι τοιοῦτοτρόπως τὸ γεγονὸς τῆς τε ἀναστάσεως καὶ παρουσίας αὐτοῦ ἐγνωστοποιήθησαν εἰς αὐτούς. Αἱ διάφοροι μορφαί, καὶ τὰ μακρὰ διαλείμματα τῆς ἄνευ ἐξωτερικῆς τινος ἐκδηλώσεως ἀόρατου αὐτοῦ παρουσίας, κατέστησαν αὐταπόδεικτον τὸ γεγονὸς ὅτι, μ' ὅλον ὅτι ὁ Κύριος καὶ Διδάσκαλός των ἦτο, ζῶν, καὶ δὲν εἶχεν ἀνέλθει εἰσέτι εἰς τὸν Πατέρα, τώρα πλέον ἦτο πνευματικὴ ὑπόστασις, ἀόρατος ὄντως εἰς τὴν ἀνθρωπίνην ὄρασιν, ἀλλὰ δυνάμενος νὰ ἐκδηλοῖ τὴν ἑαυτοῦ παρουσίαν καὶ δύναμιν κατὰ διαφόρους τρόπους, ὡς εὐηρεστεῖτο. *

Ἡ δημιουργία τοῦ σώματος καὶ τῶν ἐνδυμάτων ὑπὸ τὰ ὅποια ἐνεφανίσθη εἰς αὐτούς, ἐν αὐτῷ τούτῳ τῷ δωματίῳ ἔνθα ἦσαν συνηγμένοι, ἦν ἀναμφισβήτητος ἀπόδειξις ὅτι ὁ Χριστὸς δὲν ἦτο πλέον ἀνθρωπίνη ὑπόστασις, καίτοι διεβεβαίωσε τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ ὅτι τὸ σῶμα τὸ ὅποιον οὗτοι εἶ-

* Τὸ παρὰ τοῦ Λουκᾶ (δ'. 30) ἀναφερόμενον περιστατικὸν δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς περὶ πτωσις παράλληλος πρὸς τὰς μετὰ τὴν ἀνάστασιν αὐτοῦ ἐμφανίσεις καὶ ἐξαφανίσεις. Τὸ συμβᾶν ἐκεῖνο δὲν ἦτο ἐξαφάνις ὑπὸ τὴν ἔννοιαν τοῦ ὅτι ἐγένετο ἀόρατος εἰς τὸν λαόν. Ἐκεῖνο ἦν ἀπλῶς ἐπιδεξία τις εὐκίνησις, διὰ τῆς ὁποίας διέφυγε τὰ φονικά σχέδια τῶν ἐχθρῶν αὐτοῦ. Πρὶν οὗτοι δυνηθῶσι νὰ ἐκτελέσωσι τὰ πρὸς θανάτωσιν αὐτοῦ σχέδιά των, ἐστράφη, καὶ, διελθὼν διὰ μέσου αὐτῶν, ἐπορεύετο, μηδενὸς ἐξ αὐτῶν σκόντος τὴν τόλμην ἢ δύναμιν νὰ ἐνοχλήσῃ αὐτὸν, διότι δὲν εἶχεν ἔλθει εἰσέτι ἡ ὥρα αὐτοῦ.

δον, καὶ τὸ ὁποῖον ὁ Θωμᾶς ἐψηλάφησεν, ἦτο πραγματικὸν σῶμα ἐκ σαρκὸς καὶ ὀστέων, καὶ οὐχὶ ἀπλὴ ὀπτασία ἢ φάντασμα. * Ὡς ἄνθρωπος δὲν ἠδύνατο νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὸ δωμάτιον χωρὶς νὰ ἀνοίξῃ τὴν θύραν, ἀλλ' ὡς πνεῦμα ἠδύνατο ἐκεῖ δὲ παραχρῆμα παρήγαγε καὶ ἀνέλαβε τοιοῦτον σῶμα σαρκός, καὶ τοιοῦτον ἱματισμόν, ὅποια ἔκρινε κατάλληλα διὰ τὸν ὁποῖον προέθετο σκοπόν.

Οὐδὲ δυνάμεθα καὶ ἐπὶ στιγμὴν νὰ παραδεχθῶμεν τὴν παρὰ τινων ὑποβαλλομένην ἐξήγησιν, ὅτι ὁ Κύριος ἡμῶν ἤνοιξε τὰς θύρας ἀπαρατήρητος* καθότι ἡ Εὐαγγελικὴ ἀφήγησις εἶναι σαφὴς καὶ καθαρά, ὅτι ἦλθε καὶ ἐστάθη ἐν τῷ μέσῳ αὐτῶν «ἐνῶ αἱ θύραι ἦσαν κεκλεισμέναι» — κατὰ πᾶσαν πιθανότητα ἐπιμελῶς μανδαλωμένοι, καὶ διὰ μοχλῶν ἐστερεωμένοι, «διὰ τὸν φόβον τῶν Ἰουδαίων» — Ἰωάν. κ'. 19, 26.

Τὸ μάθημα τῆς μεταβολῆς τῆς φύσεώς του διεπιστώθη καὶ ἐτονίσθη ἐπὶ πλέον διὰ τοῦ τρόπου τῆς ἐκ τοῦ μέσου αὐτῶν ἀναχωρήσεώς του: «Καὶ αὐτὸς ἄφαντος ἐγένετο ἀπ' αὐτῶν». Τὸ ἀνθρώπινον σῶμα τὸ ἐκ σαρκὸς ὀστέων, κλπ., καὶ ὁ ἱματισμὸς αὐτοῦ, τὰ ὅποια πάντα παρουσιάσθησαν αἰφνηδίνως, ἐνῶ αἱ θύραι ἦσαν κλεισταί, δὲν ἐξῆλθον τῶν θυρῶν, ἀλλ' ἀπλῶς ἐξηφανίσθησαν ἢ διελύθησαν εἰς τὰ αὐτὰ συστατικά, ἐξ ὧν εἶχε δημιουργήσει αὐτὰ πρό

* Ὡς μὴ σπεύσῃ τις νὰ ἐκλάβῃ ἡμᾶς ὡς ἀκολουθοῦντας τὸν Πνευματισμόν ἢ Σχουνδενπορτζιανισμόν, ἢ οἰονδήποτε ἄλλον δόξον. Αἰοιοῦνθόμεν ἀπλῶς, καὶ συνδυάζομεν λογικῶς, τὰς ἀποστολικὰς ἀφηγήσεις τὴν μεταξὺ τῆς Γραφικῆς διδασκαλίας καὶ τῆς παραποιήσεως ταύτης, τῆς ὑπὸ τοῦ Σατανᾶ διασαλπιζομένης, καὶ γνωστῆς ὑπὸ τὸ ὄνομα Πνευματισμός, ὑφισταμένην εὐρεῖαν διαφοράν, ἡμεῖς διακρίνομεν ὠρισμένως, καὶ θέλομεν ἐξετάσει εἰς τινα τῶν ἐπομένων τόμων. Ἀρκετὸν νὰ ὑποδείξωμεν ἐνταῦθα ὅτι ὁ Πνευματισμὸς ἀξιοῖ ὅτι ἐπιτυχάνει τὴν μεταξὺ νεκρῶν καὶ ζώντων ἀνθρώπων ἐπικοινωνίαν, ἐνῶ ἡ Ἁγία Γραφή καταδικάζει τὸ τοιοῦτον (Ἑσα. η'. 19), καὶ διδάσκει ὅτι τοιαῦται ἀληθεῖς ἐπικοινωνίαι ἐπετελοῦντο ὑπὸ πνευματικῶν ὄντων καὶ μόνον, οἱοὶ εἶναι οἱ ἄγγελοι, καὶ ὑπὸ τοῦ Κυρίου ἡμῶν* οὐχὶ ὁμοῦ παρὰ τοῦ Κυρίου ἡμῶν καθ' ὃν χρόνον οὗτος ἦν «ὁ ἄνθρωπος Χριστὸς Ἰησοῦς», οὐδὲ ὁπότε ἐγένετο νεκρός, ἀλλὰ μετὰ τὴν διὰ τῆς ἀναστάσεως μεταλλαγὴν του, ὁπότε πλέον ἔγεινε «πνεῦμα ζωοποιόν».

τινων μόλις στιγμῶν. Ἐγένετο ἄφαντος ἀπ' αὐτῶν, δὲν ἐβλέπετο παρ' αὐτῶν πλέον, ὅποτε ἡ σάρξ, τὰ ὁσῆα καὶ τὰ ἱμάτια, διὰ τῶν ὁποίων ἐφανερώσεν ἑαυτὸν διελύθησαν, καίτοι ἀναμφιβόλως ἦτο εἰσέτι μετ' αὐτῶν—ἀοράτως παρῶν, ὡς ἐπίσης κατὰ τὸ πλεῖστον τοῦ χρόνου τῶν τεσσαράκοντα ἐκείνων ἡμερῶν.

Εἰς εἰδικὰς περιστάσεις, καὶ δι' εἰδικὴν διδασκαλίαν, ὁ Θεὸς παρεχώρησεν ὁμοίαν δύναμιν εἰς ἄλλας πνευματικὰς ὑπάρξεις, τοὺς ἀγγέλους, ἐπιτρέψας αὐτοῖς νὰ ἐμφανίζονται ὡς ἄνθρωποι ἐν σώματι ἐκ σαρκὸς καὶ ὁστέων, τὰ ὁποῖα ἔφαγον καὶ ἐλάλησαν πρὸς ἐκείνους τοὺς ὁποίους ἀπέβλεπον νὰ διδάξωσιν, ὡς ἀκριβῶς ἔπραξεν ὁ Κύριος ἡμῶν. Ἴδε Γενεσ ιη Κριταὶ σι . 11—12, ιγ' . 3—20 καὶ τὰ ἐπὶ τούτων σχόλια ἐν τῷ Α'. Τόμῳ, σελ. 200 ἕως 203.

Ἡ παρὰ τοῦ Κυρίου ἡμῶν καὶ τῶν ἀγγέλων, ὡς ἀνωτέρω εἵπομεν, ἐκδηλωθεῖσα δύναμις πρὸς παραγωγὴν καὶ διάλυσιν τοῦ ἱματισμοῦ ἐν τῷ ὁποίῳ ἐνεφανίσθησαν, ἦτο τόσον ὑπερφυσικὴ ὅσον ἡ δημιουργία ἢ ἡ παραγωγὴ καὶ διάλυσις τῶν ὁποίων ἀνέλαβον σωμάτων. Τὰ σώματα δὲ ταῦτα δὲν ἦσαν πλέον τὰ ἐνδοξα πνευματικὰ αὐτῶν σώματα, παρ' ὅτι ἦσαν τὰ ἱμάτια τὰ ὁποῖα περιεβλήθησαν. Δέον νὰ ἐνθυμηθῶμεν ὅτι τὸν ἄρραφον χιτῶνα καὶ λοιπὰ ἐνδύματα, τὰ ὁποῖα ὁ Κύριος ἡμῶν ἐφόρει πρὸ τῆς σταυρώσεώς του, τὰ διεμοιράσθησαν οἱ Ρωμαῖοι στρατιῶται μεταξὺ των, καὶ ὅτι τὰ σάβανα ἀφένθησαν τετυλιγμένα ἐν τῷ μνημείῳ (Ἰωάν. ιθ' . 23, 24 κ' 5—7), ὥστε τὰ ἐνδύματα δι' ὧν ἐνεφανίσθη εἰς τὰς προμνησθείσας περιπτώσεις δέον νὰ ἔχωσι δημιουργηθῇ εἰδικῶς, καὶ πιθανώτατα ἦσαν ἀναλόγως κατάλληλα τοιαῦτα διὰ πᾶσαν περίστασιν. Ὅποταν ἐπὶ παραδείγματι ἐνεφανίσθη ὡς κηπουρὸς εἰς τὴν Μαρίαν, ἦτο πιθανῶς ἐν τοιαύτῃ περιβολῇ, οἷαν εἰς κηπουρὸς ἠδύνατο νὰ φέρῃ.

Οὐ δὲ τὰ σώματα, ἐν οἷς ὁ Κύριος ἡμῶν ἐνεφανίσθη, ἦσαν πραγματικὰ ἀνθρώπινα σώματα, καὶ οὐχὶ ἀπλῆ ὀφθαλμαπάτη, περὶ τούτου αὐτὸς ὁ Κύριος ἔδωκεν αὐτοῖς σαφῶς νὰ ἐννοήσωσιν, ὅποτε ἔφαγεν ἐνώπιον αὐτῶν, καὶ ἐκάλεσεν αὐτοὺς νὰ τὸν ψηλαφήσωσιν» ὅπως ἴδωσιν ὅτι τὸ σῶμα ἦν

πράγματι σὰρξ καὶ ὁσιᾶ, εἰπὼν, «Τι τειαραγμένοι ἐστέ; . . . ἴδετε τὰς χεῖράς μου καὶ τοὺς πόδας μου, ὅτι ἐγὼ εἰμι αὐτός, Ὑψιλάφησατέ με καὶ ἴδετε, ὅτι πνεῦμα ὁόρκα καὶ ὁστέα οὐκ ἔχει, καθὼς ἐμὲ θεωρεῖτε ἔχοντα».

Χριστιανοί τινες ἐξάγουσι λίαν παράλογα συμπεράσματα ἐκ τῆς φράσεως αὐτῆς τοῦ Κυρίου ἡμῶν, καθ' ὅσον ἀφορᾷ τὴν πραγματικότητα τοῦ παρ' αὐτοῦ ἀναληφθέντος ἐκ σαρκὸς καὶ ὁσιέων σώματος. Οὗτοι θεωροῦσι τὸ τοιοῦτον σῶμα ὡς τὸ πνευματικὸν αὐτοῦ σῶμα, καὶ ἀποφαίνονται ὅτι καὶ τὸ πνευματικὸν σῶμα συνίσταται ἐκ σαρκὸς καὶ ὁσιέων, καὶ εἶναι ἀκριβῶς ὡς τὸ ἀνθρώπινον σῶμα, σὺν τῇ διαφορᾷ ὅτι ἁόριστόν τι, τὸ ὁποῖον οὗτοι καλοῦσι πνεῦμα, ῥέει διὰ μέσου τῶν φλεβῶν τοῦ τοιούτου σώματος ἀντὶ αἵματος. Οἱ τοιοῦτοι παραβλέπουσι φαίνεται τὴν δήλωσιν τοῦ Κυρίου ἡμῶν, καθ' ἣν τὸ σῶμα ἐκεῖνο δὲν ἦτο πνευματικὸν σῶμα, ὅτι τὸ πνεῦμα δὲν ἔχει σὰρκα καὶ ὁσιᾶ. Δησμονοοῦσιν ἐπίσης οὗτοι τὴν διακήρυξιν τοῦ Ἰωάννου, ὅτι «οὐπω ἐφανερώθη» τί ἐστι πνευματικὸν σῶμα, καὶ ὅτι δὲν θὰ γνωρίσωμεν περὶ τούτου μέχρις οὗ μεταβληθῶμεν καὶ γείνωμεν ὅμοιοι μὲ αὐτόν, καὶ ἴδωμεν αὐτόν, οὐχὶ καθὼς ἦτο, ἀλλὰ «καθὼς ἐστιν», (Α . Ἰωάν. γ' . 2) Δησμονοοῦσι δὲ πάλιν τὴν ρητὴν τοῦ Ἀποστολοῦ Παύλου διακήρυξιν ὅτι «σὰρξ καὶ αἷμα βασιλείαν Θεοῦ κληρονομῆσαι οὐ δύναται»; — καὶ τὴν περαιτέρω διαβεβαίωσίν του ὅτι **ἐνεκα τούτου** ὅλοι οἱ συγκληρονόμοι τοῦ Χριστοῦ δέον νὰ «ἀλλαγῶσιν»; — Α' . Κορθ. ιε' . 50—51.

Πολλοὶ δὲ πάλιν Χριστιανοὶ φρονοῦσιν ὅτι τὸ ἔνδοξον πνευματικὸν σῶμα τοῦ Κυρίου ἡμῶν εἶναι τὸ ἴδιον σῶμα τὸ ὁποῖον ἐσταυρώθη καὶ κατετέθη ἐν τῷ μνημείῳ τοῦ Ἰωσήφ· ἐλπίζουσι δὲ οἱ θὰ δυνηθῶσι νὰ γνωρίσωσι τὴν ταυτότητα τοῦ Κυρίου ἡμῶν, ὅποτε θὰ ἴδωσιν αὐτόν ἐν δόξῃ, ἐκ τῶν οὐλῶν τὰς ὁποίας ἔλαβεν ἐν τῷ Γολγοθᾷ. Τὸ τοιοῦτον εἶναι μέγα σφάλμα, τὸ ὁποῖον ἐλαχίστη ἀπλῇ ἐπισκόπησις δύναται νὰ καταδείξῃ. — Ἐν πρώτοις, τὸ τοιοῦτον ἡθέλεν εἶσθαι ἀπόδειξις ὅτι τὸ σῶμα τῆς ἀναστάσεώς του δὲν εἶναι ἔνδοξον καὶ τέλειον, ἀλλὰ πλήρες οὐλῶν καὶ παραμεμορφω-

μένον· Δεύτερον, θὰ ἀπεδεικνυετο ὡσαύτως διὰ γνωρίζομεν τί ἐστὶν πνευματικὸν σῶμα, μεθ' ὅλην τὴν περὶ τοῦ ἐναντίου διαβεβαίωσιν τοῦ Ἀποστόλου· Τρίτον, θὰ ἐμαρτυρεῖτο διὰ ἡ ὑπὲρ ἡμῶν πληρωθεῖσα ἀπολυτρωτικὴ ἀξία ἐλήφθη πάλιν ὀπίσω· διότι ὁ Ἰησοῦς εἶπεν, «Δώσω τὴν σὰρκα μου ὑπὲρ τῆς τοῦ κόσμου ζωῆς». Ἦτο ἡ σὰρξ αὐτοῦ, ἡ ζωὴ τοῦ ὡς ἀνθρώπου, ἡ ἀνθρωπότης του, ὅτι ἐθυσιάσθη διὰ τὴν ἡμετέραν ἀπολύτρωσιν. Ὅταν δὲ πάλιν ἀνέστη εἰς ζωὴν διὰ τῆς δυνάμεως τοῦ Πατρὸς, δὲν ἀνέστη εἰς τὴν πρώτην ἀνθρωπίνην αὐτοῦ ὑπόστασιν, καθότι αὕτη ἐθυσιάσθη καὶ προσεφέρθη ὡς ἡ πρὸς ἐξαγορὰν ἡμῶν τιμὴ. Ἐὰν δ' ἡ τιμὴ ἐκείνη ἐλήφθη πάλιν ὀπίσω, ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ἡμεῖς ἠθέλομεν εἰσέτι διατελεῖ ὑπὸ τὴν καταδίκην τοῦ θανάτου, καὶ ἄνευ ἐλπίδος.

Δὲν ἔχομεν περισσοτέρους λόγους νὰ ὑποθέτωμεν διὰ τὸ μετὰ τὴν ἀνάστασιν πνευματικὸν σῶμα τοῦ Κυρίου ἡμῶν εἶναι σῶμα ἀνθρώπινον, παρ' ὅτι ἔχομεν νὰ ὑποθέσωμεν διὰ τὸ πρὸ τῆς ἐνανθρωπήσεώς του πνευματικὸν αὐτοῦ σῶμα ἦτο ἀνθρώπινον, ἢ ὅτι ἄλλα πνευματικὰ ὄντα ἔχουσιν ἀνθρώπινα σώματα διότι «πνεῦμα σὰρκα καὶ ὁστέα οὐκ ἔχει»· ὁ δὲ Ἀπόστολος Πέτρος λέγει, διὰ ὁ Κύριος ἡμῶν ἐθανατώθη μὲν σαρκὶ ἐζωοποιήθη δὲ πνεύματι».

Τὸ ἀνθρώπινον σῶμα τοῦ Κυρίου ἡμῶν ὑπερφυσικῶς πως μετεκομίσθη ἀπὸ τοῦ μνημείου· διότι ἐὰν ἔμενεν ἐκεῖ τοῦτο ἠθέλεν εἶσθαι ἀνυπέρβλητον κώλυμα διὰ τὴν πίστιν τῶν μαθητῶν, οἵτινες δὲν ἦσαν εἰσέτι δεδιδαγμένοι περὶ πνευματικῶν πραγμάτων—διότι «δὲν ἦτο ἔτι δεδομένον Πνεῦμα Ἅγιον» (Ἰωάνν. ζ' 39). Οὐδὲν γνωρίζομεν δὲ περὶ αὐτοῦ τί ἀπέγεινεν, εἰμὴ ὅτι δὲν διεφθάρη. (Πράξ. β' . 27, 31) Πότερον, διελύθη εἰς ἀέρια, ἢ διατηρεῖται εἰσέτι πον ὡς τὸ μέγα μνημόνευμα τῆς ἀγάπης τοῦ Θεοῦ, τῆς ὑπακοῆς τοῦ Χριστοῦ καὶ τῆς ἡμετέρας ἀπολυτρώσεως, οὐδεὶς γνωρίζει. Οὐδὲ εἶναι ἡ τοιαύτη γνῶσις ἀναγκαία. Ὅτι ὁ Θεὸς ἀπέκρυψε θαυματουργικῶς τὸ σῶμα τοῦ Μωϋσέως περὶ τοῦτον διαβεβαιούμεθα εἰς Δευτερον. λδ . 6. Ἰουδ. 9. Ἐπίσης δὲ γνωρίζομεν διὰ ὁ Θεὸς διετήρησεν ἀπὸ διαφθορᾶς θαυμα-

τουργικῶς τὸ μάννα ἐν τῇ χρυσῇ στάμνῳ, ἣτις ἐτιοποθειήθη ἐν τῇ Κιβωτῷ ὑπὸ τὸ ἱλαστήριον ἐν τῇ Σκηνῇ, καὶ ὅτι τοῦτο ἦτο σύμβολον τῆς σαρκὸς τοῦ Κυρίου ἡμῶν, τοῦ ἄρτου τοῦ ἐξ οὐρανοῦ (Ἑξοδ. ια'. 20, 33. Ἑβρ. θ'. 4. Ἰωάν. σι. 51, 58). Ἐπομένως δὲν θὰ ἔχωμεν νὰ ἐκπλαγῶμεν ἐάν, ἐν τῇ Βασιλείᾳ τοῦ Χριστοῦ, ὁ Θεὸς μέλλῃ νὰ δείξῃ εἰς τὸν κόσμον τὸ σῶμα τῆς σαρκὸς, τὸ σταυρωθὲν ὑπὲρ πάντων ἐν τῇ ὑπὲρ αὐτῶν προσφερθείσῃ ἀπολυτρώσει, μὴ ἀφεθὲν νὰ διαφθαρῇ, ἀλλὰ διατηρηθὲν ὡς αἰώνιον μαρτύριον τῆς ἀπείρου ἀγάπης καὶ τελείας ὑπομονῆς. Ἐνδέχεται δὲ τέλος ὅπως τὰ χωρία Ἰωάν. ιθ'. 37 καὶ Ζαχαρ. ιβ'. 10, λάβωσι τότε τοιαύτην ἰνὰ ἐκπλήρῳσιν. Ἐκεῖνοι οἵτινες ἔκραζον «Σταύρωσον αὐτόν!» θὰ δύνωνται τότε, ὡς μάρτυρες, νὰ ἀναγνωρίσωσι τὴν ταυτότητα τοῦ ἰδίου σώματος, τοῦ διατηρηθέντος ὑπὸ τῆς λόγχης καὶ σχισθέντος ὑπὸ τῶν ἥλων καὶ τῶν ἀκανθῶν.

Τὸ νὰ θεωρήσωμεν τὸ ἐνδοξον τοῦ Κυρίου ἡμῶν σῶμα ὡς σαρκικὸν τοιοῦτον, τοῦτο οὐδ' ἐπ' ἐλάχιστον ἠθέλεν ἐπεξηγήσει τὰς παραδόξους αἱ αἰφνηδῖους αὐτοῦ ἐμφανίσεις τὰς κατὰ τὰς τεσσαράκοντα ἐκείνας ἡμέρας πρὸ τῆς ἀναλήψεώς του. Πῶς ἡδύνατο νὰ ἐμφανίζῃται οὕτως αἰφνηδίως καὶ νὰ ἐξαφανίζῃται ἀμέσως; Πῶς ἐξηγεῖται ὅτι διειτήρησεν ἑαυτὸν σχεδὸν διαρκῶς ἀόρατον κατὰ τὴν διάρκειαν τῶν τεσσαράκοντα ἐκείνων ἡμερῶν; Καὶ πῶς συνέβαινεν ὅτι ἡ ἐμφάνισίς του ἠλλασσεν ἐκάστοτε ἐπὶ τοσοῦτον ὥστε νὰ μὴ ἀναγνωρίζῃται ὡς ἡ ἰδίᾳ, ἡ ὁραθεῖσα εἰς οἵανδήποτε προηγουμένην περίπτωσιν, ἢ ὡς ἡ τόσον καλῶς παρὰ πάντων γνωσκομένη καὶ ἀγαπωμένη πρὸ τῆς σταυρώσεώς του μορφή, ἣτις εἶχε χωρισθῇ ἀπ' αὐτῶν μόλις πρὸ ὀλίγων ἡμερῶν;

Δὲν ὠφελεῖ νὰ εἴπη τις ἀπλῶς ὅτι πάντα ταῦτα ἦσαν θαύματα, διότι ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει δεόν νὰ ὀνομασθῇ ἐπίσης ἡ χρησιμότης ἢ ἡ ἀνάγκη τῶν θαυμάτων αὐτῶν. Ἐὰν τὸ μετὰ τὴν ἀνάστασιν αὐτοῦ σῶμα ἦτο σὰρξ καὶ ὀστέα, καὶ τὸ ἴδιον σῶμα τὸ ὁποῖον ἐσταυρώθη, μεθ' ὅλων αὐτοῦ τῶν χαρακτηριστικῶν καὶ οὐλῶν, πρὸς τὶ τότε νὰ ἐνεργήσῃ θαύματα τὰ ὁποῖα οὐ μόνον δὲν συνέτεινον εἰς πιστοποιήσιν τοῦ γεγονότος αὐτοῦ, ἀλλὰ, ὡς βλέπομεν, ἔμελλον πολὺ πιθα-

νῶς νὰ διδάξωσιν ἀκριβῶς τὸνναντίον;—ὅτι δηλ. αὐτὸς ὁ ἴδιος δὲν ἦτο πλέον ἄνθρωπος—σὰρξ καὶ ὅστις—ἀλλὰ πνευματικὴ ὀνιότης, ἣτις ἠδύνατο νὰ ἔρχηται καὶ ἀπέρχηται ὡς ὁ ἄνεμος, ὥστε οὐδεὶς ἠδύνατο νὰ λέγῃ πόθεν ἦλθε ἢ ποῦ μετέβη, καὶ ἣτις, πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦ νὰ διδάξῃ αὐτοὺς, ἐνεφανίαθη ὡς ἄνθρωπος ἐν ποικίλοις σώμασιν ἐκ σαρκὸς καὶ ὀστέων, τὰ ὁποῖα αὐτὸς ἐδημιούργει καὶ διέλυεν ὡς ἡ ἐκάστοτε περίστασις ἀπῆτει.

Πρὸ τῆς σταυρώσεώς του ὁ Κύριος ἡμῶν διετέλει εἰς οἰκείας πρὸς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ σχέσεις· ἀλλὰ μετὰ τὴν ἀνάστασίν του, καίτοι οὐδόλως ἐμειώθη ἡ πρὸς αὐτοὺς ἀγάπη του, ἡ ἀπέναντι αὐτῶν πολιτεία του ἦν μᾶλλον ἐπιφυλακτικὴ. Αὕτη δ' ἀναμφιβόλως ἀπέβλεπεν ἵνα ἐμποιήσῃ αὐτοῖς μᾶλλον ἰσχυρὰν ἐντύπωσιν διὰ τῆς μεγαλοπρεπείας καὶ τιμῆς τῆς ἐνδόξου ὑπερυψώσεώς του, καὶ ἐμπνεύσῃ αὐτοῖς τὸν πρὸς τὸ πρόσωπον καὶ τὴν ἐξουσίαν Αὐτοῦ προσήκοντα σεβασμόν. Καίτοι ὡς ἄνθρωπος ὁ Ἰησοῦς οὐδέποτε ἐστερεῖτο τῆς ἀξιοπρεπείας καὶ συμπεριφορᾶς ἐκείνης, ἣτις ἐπιβάλλει τὸν σεβασμόν, ἐν τούτοις μεγαλειτέρα τις ἐφεκτικότης ἦτο μᾶλλον ἀναγκαία καὶ μᾶλλον σκόπιμος μετὰ τὴν εἰς τὴν θείαν φύσιν μεταλλαγὴν του. Τοιαύτην ἐπιφύλαξιν ἐτήρησε πάντοτε ὁ Ἰεχωβᾶ ἀπέναντι τῶν Ἑαυτοῦ πλασμάτων, καὶ αὕτη εἶναι λίαν λυσιτελὴς κατὰ περιστάσεις. Ἡ ἐφεκτικότης αὕτη ἐπίσης ἐχαρακτήρισε πάσας τὰς μετὰ τῶν μαθητῶν συνεντεύξεις τοῦ Κυρίου ἡμῶν μετὰ τὴν ἀνάστασίν του. Αἱ συνεντεύξεις αὗται ὑπῆρξαν λίαν βραχεῖαι, ὡς πράγματι εἶχεν εἶπει αὐτοῖς «Οὐκέτι πολλὰ λαλήσω μεθ' ὑμῶν» — Ἰωάν. ιδ' . 30.

Οἱ πιστεύοντες ὅτι ὁ Οὐράνιος ἡμῶν Πατὴρ εἶναι πνεῦμα, καὶ οὐχὶ ἄνθρωπος, οὐδεμίαν ὥφειλον νὰ εὕρισκωσι δυσκολίαν εἰς τὸ νὰ κατανοήσωσιν ὅτι ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς, ὅστις ἤδη ἀνυψώθη εἰς τὴν θείαν φύσιν, καὶ ὅστις εἶναι οὐχὶ μόνον ἠθικῶς ὅμοιος τῷ Θεῷ, ἀλλὰ ὄντως «ἀπαύγασμα τῆς δόξης καὶ χαρακτὴρ εἰς ὑποστ. θεως τοῦ Πατρός», δὲν εἶναι πλέον ἀνθρωπίνης ἀλλὰ πνευματικῆς φύσεως, τὸν Ὅποιον οὐδεὶς ἄνθρωπος εἶδεν, οὐδὲ δύναται νὰ ἴδῃ ἄνευ θαύματος. Εἶναι τόσον ἀδύνατον εἰς ἀνθρώπους

νά ἴδωσι τὴν ἀνακεκαλυμμένην δόξαν τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ, ὅσον εἶναι αὐτοῖς ἀδύνατον νά ἴδωσι τὸν Ἰεχωβά. Λάβετε ὑπ' ὄψιν ἐπὶ στιγμήν τίνι τρόπῳ αὕτῃ ἢ ἀντιανάκλασις τῆς πνευματικῆς δόξης ἐπέδρασεν ἐπὶ τοῦ Μωϋσέως καὶ τῶν Ἰσραηλιτῶν εἰς Σινᾶ (Ἑβρ. ιβ . 21. Ἔξοδ. ιθ' . κ' . 19—21. λγ' . 20—23, λδ' . 29—35) «Τόσον φοβερόν ἦν τὸ φανταζόμενον», τόσον καταπλήσσον καὶ φόβον ἐμπνέον, ὥστε «Μωϋσῆς εἶπεν, Ἐκφοβός εἰμι καὶ ἔντρομος» Μ' ὅλον ὅτι δ' ὁ Μωϋσῆς ἐνισχύθη ὑπερφυσικῶς διὰ νά ἴδῃ τὴν δόξαν τοῦ Κυρίου, ὥστε ἐπὶ τεσσαράκοντα ἡμέρας καὶ τεσσαράκοντα νύκτας, μόνος μετὰ τοῦ Θεοῦ, ἐπισκιαζόμενος ὑπὸ τῆς δόξης αὐτοῦ καὶ ἄνευ τροφῆς ἢ ποτοῦ, ἔλαβε καὶ κατέγραψε τὸν θεῖον Νόμον (Ἔξοδ. λδ' . 28), ἐν τούτοις, ὁπόταν ἐπεθύμησε νά ἴδῃ τὸν Κύριον πρόσωπον πρὸς πρόσωπον, τῷ ἐλέχθη ὅτι «Δὲν δύνασαι νά ἴδῃς τὸ πρόσωπόν μου· διότι ἄνθρωπος δὲν θέλει μὲ ἰδεῖ καὶ ζήσει» (Ἔξοδ. λγ' . 20). Ἐπομένως πᾶν ὅ,τι ὁ Μωϋσῆς εἶδεν ἦτο **θέα** τις παριστώσα τὸν Θεόν, καὶ οὐδὲν πλέον ταύτης ἦν δυνατόν. Τοῦτο δ' ἐπίσης συμφωνεῖ πρὸς τὴν τοῦ Ἀποστόλου διακήρυξιν: «**Θεὸν οὐδεὶς ἑώρακε πώποτε**». Αὐτός ἐστιν ὁ ἀθάνατος Βασιλεὺς, ὁ ἀόρατος «ὃν οὐδεὶς ἀνθρώπων εἶδεν, οὐδὲ ἰδεῖν [ποτε] δύναται». (Α'. Τιμοθ. σι . 15, 16). Ἀλλ' ὅτι αἱ πνευματικαὶ ὑπάρξεις δύνανται νά ἴδωσι καὶ βλέπουνσι τὸν Θεόν, Ὅστις ὁ ἴδιος εἶναι πνεῦμα, τοῦτο σαφῶς δηλοῦται ἐν Ματθ. ιη' . 10.

Ἐὰν ὁ Κύριος ἡμῶν διατελῇ εἰσέτι «ὁ ἄνθρωπος Χριστὸς Ἰησοῦς, ὅστις ἔδωκεν **ἑαυτὸν** ἀντίλυτρον ὑπὲρ πάντων» (Α'. Τιμοθ. β' . 5, 6), — ἐὰν θανατωθεὶς σαρκὶ ἐξωποιοήθῃ, ἀνέστη, καὶ πάλιν ἐν σαρκὶ, καὶ οὐχί, ὥς ὁ Ἀπόστολος ἀποφαίνεται, πνεῦμα ζωοποιοῦν, — ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ἀντὶ νά ἔχῃ ὑπερυψωθῇ ὑπὲρ ἅνω τῶν ἀγγέλων καὶ παντὸς ὀνόματος ὀνομαζομένου ἐν οὐρανῷ καὶ ἐπὶ γῆς, εἶναι εἰσέτι ἄνθρωπος. Καὶ ἐὰν εἰσέτι διατηρῇ τὴν τοῦ δούλου μορφήν, τὴν ὁποίαν ἔλαβεν ὅπως ὑποστῇ θάνατον ὑπὲρ παντὸς ἀνθρώπου, καὶ εἶναι εἰσέτι ὀλίγον τι κατώτερος τῶν ἀγγέλων, τότε οὐδέποτε δύναται νά ἴδῃ τὸν Θεόν. Πόσον πα-

ράλογος ὅμως φερεῖται ἡ τοιαύτη δοξασία ἐξεταζομένη τελείως, καὶ ὑπὸ τὸ φῶς τῆς ἀποστολικῆς μαρτυρίας! Λάβετε δ' ἐπίσης ὑπ' ὄψιν, ὅτι ἐὰν ἡ σὰρξ τοῦ Κυρίου ἡμῶν, ἣτις διε-
 τρυπήθη καὶ ἐπληρώθη διὰ τῶν ἥλων, τῆς λόγχης καὶ τοῦ
 ἀκανθίνου στεφάνου, καὶ ἐσημειογραφήθη ὑπὸ τῆς ὀδύνης,
 εἶναι τὸ ἐνδοξον πνευματικὸν αὐτοῦ σῶμα, καὶ ἐὰν αἱ οὐλαὶ
 καὶ τὰ παραμορφωθέντα ἀνθρώπινα χαρακτηριστικὰ ἀποτε-
 λοῦσι μέρος ἀναπόσπαστον τοῦ ὑπερενδόξου ἡμῶν Κυρίου, ἐν
 τοιαύτῃ περιπτώσει πολὺ θὰ ἀπεῖχε τοῦ νὰ εἶναι ὠραῖος, καὶ
 ἐὰν ἀκόμη ἡγαπῶμεν τὰς ὁποίας δι' ἡμᾶς ὑπέστη πληγὰς.
 Ἐὰν δὲ αὐτὸς φέρῃ ἐν τοιοῦτον ἀτελές, πλήρες οὐλῶν,
 παραμεμορφωμένον σῶμα, καὶ ἐὰν ἡμεῖς θέλωμεν εἶσθαι
ὅμοιο μὲ αὐτόν, δὲν ἔπεται ὅτι οἱ ἀπόστολοι καὶ οἱ ἅγιοι
 οἵτινες ἐσταυρώθησαν, ἐθανατώθησαν διὰ λιθοβολισμοῦ,
 ἐκάησαν, κατεσπαράχθησαν καὶ διεμελίσθησαν ὑπὸ θηρίων,
 ὡς ἐπίσης ἐκείνοι οἵτινες ἀπέθανον συνεπείᾳ ἄλλων δυστυχημά-
 των, θέλει φέρει ἕκατος ὁμοίως τὰ ἀνάλογα σωματικὰ ἐλαττώ-
 ματά του καὶ οὐλὰς; Ἀπὸ τῆς ἀπόψεως δὲ ταύτης δὲν ἤθελε
 παριστᾷ ὁ οὐρανὸς τὸ μᾶλλον ἀπαισιώτατον τῶν θεαμάτων;
 Τὸ πρᾶγμα ὅμως δὲν ἔχει οὕτω, καὶ οὐδεὶς δύναται νὰ δια-
 κρατῇ ἐπὶ μακρὸν τοιαύτην παράλογον καὶ ἀντιγραφικὴν δο-
 ξασίαν. Τὰ πνευματικὰ ὄντα εἰσι τέλεια ὑπὸ πᾶσαν ἔποψιν·
 ἐντεῦθεν δὲ ὁ Ἀπόστολος ὑπενθυμίζει εἰς τὴν Ἐκκλησίαν,
 ἣτις εἶναι κληρονόμος τῆς πνευματικῆς τιμῆς καὶ δόξης, ὅτι
 καίτοι [ἢ ὑπαρξίς ἢ ὄντοτης] σπείρεται [ἐν τῷ θανάτῳ] ἐν
 ἀσθενείᾳ, [μετὰ σημείων πληγῶν, κλπ.] ἐγείρεται ἐν δυνά-
 μει· καίτοι σπείρεται ἐν ἀτιμίᾳ, [μετὰ γραμμῶν μερίμνης
 λύπης, κλπ.] ἐγείρεται ἐν δόξῃ· καίτοι σπείρεται φυσικὸν
 σῶμα [κείμεν. «σῶμα ψυχικὸν»], μέλλει νὰ ἐγερθῇ σῶμα
 πνευματικὸν· καὶ ὅτι, ὡς ἐφορέσαμεν τὴν εἰκόνα τοῦ χοῦκοῦ
 πατρὸς, θέλομεν φορέσει καὶ τὴν εἰκόνα τοῦ ἐπουρανίου Κυ-
 ρίου (Α' Κορινθ. ιε'. 42—51). Αὐτὸς ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰη-
 σοῦς Χριστὸς ἔλαβε χάριν ἡμῶν καὶ ἐφόρεσεν ἐπίσης τὴν εἰ-
 κόνα τοῦ χοῦκοῦ πρὸς καιρὸν ὅπως ἀπολυτρώσῃ ἡμᾶς.
 Ἄλλ' ἐν τῇ ἀναστάσει του ἐγένετο οὐράνιος Κύριος (Ρωμ.
 ιδ'. 9). Ἡμεῖς δ' ἐπίσης, ἐὰν ἡμεῖθα πιστοὶ, θέλομεν φορέσει

ταχέως τὴν εἰκόνα τοῦ οὐρανίου Κυρίου (πνευματικὰ δηλ. σώματα), ὡς ἤδη φοροῦμεν εἰσέτι τὴν εἰκόνα τοῦ χοϊκοῦ κυρίου, τοῦ Ἀδάμ (ἀνθρώπινα σώματα).

Λάβετε ὡσαύτως ὑπ' ὄψιν τὴν περίπτωσιν τοῦ Παύλου — Διὰ τὰ εἶναι εἰς ἐκ τῶν ἀποστόλων ἔδει τὰ εἶναι **μάρτυς** — τὰ ἴδη τὸν Κύριον μετὰ τὴν ἀνάστασίν του. Ὁ Παῦλος δὲν ἦτο εἰς ἐκ τῶν ἰδόντων τὰς φανερώσεις τῆς ἀναστάσεως καὶ τῆς ἐπὶ τεσσαράκοντα ἡμέρας παρουσίας τοῦ Κυρίου, ἐπομένως ἐχορηγήθη εἰς αὐτὸν εἰδική τις καὶ ἀκαριαία θέα τοῦ Κυρίου. Αὐτὸς ὅμως εἶδε τὸν Κύριον οὐχὶ ὡς οἱ λοιποὶ — οὐχὶ ἐν σαρκὶ καὶ ἐνδύμασι διαφόρων μορφῶν. Ἡ ἀπλῆ δ' ἀτένις εἰς τὸ ἀνακεκαλυμμένον ἔνδοξον πρόσωπον τοῦ Κυρίου ἡμῶν ἔκαμεν αὐτὸν τὰ πέσῃ ἐπὶ τὴν γῆν τετυφλωμένος ἐκ δόξης ὑπερεχούσης τὴν «λαμπρότητα τοῦ ἡλίου ἐν μεσημβρίᾳ»: ἵνα δ' ἐπιστραφῇ εἰς αὐτὸν μερικὴ ὄρασις ἀπὸ τῆς τυφλώσεως ἐκείνης, ἐδέησε τὰ γείνη τοῦτο θαυματουργικῶς. (Πράξ. θ'. 17, 18). Δὲν εἶδεν ὁ Παῦλος τὸν Κύριον καθὼς ἐστὶ — πνευματικὴν ὑπαρξιν; Δὲν **ἐνεφανίσθη** δ' ὁ Κύριος ἡμῶν κατὰ τὰς τεσσαράκοντα ἡμέρας ὡς ἦτο τ. ἔ. ὡς ἦτο πρότερον, διὰ τοὺς ἤδη καταδειχθέντας εἰδικοὺς λόγους; Εἰς τοῦτο δὲν χωρεῖ ἀμφιβολία. Ἀλλ' ὁ Κύριος εἶχε σκοπὸν τινα ὅπως ἐμφανισθῇ οὕτως εἰς τὸν Παῦλον, ὡς ἀκριβῶς εἶχε καὶ ἐξυπηρέτησεν ἄλλον σκοπὸν ἐμφανισθεὶς διαφοροτρόπως εἰς τοὺς ἄλλους. Τὸν σκοπὸν τοῦτον δεικνύει ὁ Παῦλος λέγων: Ἔσχατον δὲ πάντων ὥσπερ οἱ ΤΩΙ ΕΚΤΡΩΜΑΤΙ [τῷ πρὸ καιροῦ γεννηθέντι] ὤφθη **καμοί**. (Α'. Κορθ. ιε'. 8) Ὡς ἡ ἀνάστασις τοῦ Κυρίου ἡμῶν ἦν ἡ **γέννησις** αὐτοῦ ἐκ νεκρῶν, εἰς τὴν πλήρη τελειότητα τῆς πνευματικῆς ὑποστάσεως (Κολοσ. α'. 18, Ρωμ. η'. 29), οὕτω καὶ ἡ ἀνάστασις τῆς Ἐκκλησίας, τοῦ σώματος τοῦ Χριστοῦ, ἀναφέρεται ἐνταῦθα καὶ ἀλλαχοῦ ὡς γέννησις. Ἐν τῇ ἡμετέρᾳ γεννήσει, ἡ ἀναστάσις ὡς πνευματικῶν ὑπάρξεων, θέλομεν ἶδει τὸν Κύριον καθὼς ἐστίν, ἀκριβῶς ὡς εἶδεν αὐτὸν ὁ Παῦλος· ἀλλ' ἡμεῖς **ἀλλαγέντες** ἢ γεννηθέντες τότε εἰς πνευματικὰς ὑπάρξεις δὲν θὰ παταχθῶμεν, οὐδὲ θὰ τυφλωθῶμεν διὰ τῆς ὕψεως τοῦ ἐνδόξου προσώπου τοῦ Κυρίου

ἡμῶν. Τὸ ὑπὸ τοῦ ἀποστολίου λεγόμενον σημαίνει ὅτι αὐτὸς εἶδε τὸν Κύριον ὡς ἡμεῖς μέλλομεν νὰ ἴδωμεν αὐτόν—**καθὼς ἔστι**», Εἶδεν αὐτὸν ὡν ἅπαν τὸ σῶμα τοῦ Χριστοῦ μέλλει νὰ ἴδῃ αὐτόν ἀλλὰ **ΠΡΟ ΤΟΥ ΩΡΙΣΜΕΝΟΥ ΚΑΙΡΟΥ**, πρὶν γεννηθῇ ἐκ νεκρῶν, καὶ ἐπομένως πρὶν εἶναι αὐτὸν εἰς θέαν ὥστε νὰ βασιτάσῃ τὴν τοιαύτην θέαν—ἐν τούτοις εἶδεν αὐτόν ὡς πᾶς τις, οὕτω γεννηθεὶς, θέλει ἴδει αὐτόν ἐν τῷ ὠρισμένῳ καιρῷ.

Ὁ Μωϋσῆς, κατερχόμενος ἐκ τοῦ ὄρους ἵνα μεταδώσῃ εἰς τὸν Ἰσραὴλ τὸν Νόμον τῆς Διαθήκης, ἣν τύπος τοῦ Μεγάλου Νομοδότου καὶ Μεσίτου τῆς Καινῆς Διαθήκης, Ὅστις, ἐν τῇ δευτέρᾳ αὐτοῦ παρουσίᾳ, θέλει ἔλθει νὰ κυβερνήσῃ καὶ εὐλογήσῃ τὸν κόσμον. Ὁ Μωϋσῆς ὑπετύπου, ἐπομένως, τὴν ὅλην Ἐκκλησίαν, τῆς ὁποίας ὁ Κύριος ἡμῶν εἶναι ἡ κεφαλὴ. Τὸ ποδόσωπον τοῦ Μωϋσέως ἐγένετο οὕτω λαμπρόν, ὥστε ὁ λαὸς δὲν ἠδύνατο ν' ἀτενίσῃ εἰς αὐτόν, καὶ ἐδέησεν ἐπομένως νὰ φορέσῃ κάλυμμα, ὡς τύπος τῆς πνευματικῆς δόξης τοῦ Χριστοῦ, καὶ ὑπὸ τὴν ἔννοιαν καθ' ἣν ἐξετάζομεν ἤδη τὸ ζήτημα. Ὁ Χριστὸς κέκτηται ἤδη τὴν πραγματικὴν δόξαν καὶ λαμπρότητα, ὡν ἀπαύγασμα τῆς δόξης τοῦ Πατρὸς, καὶ ἡμεῖς θέλομεν εἶσθαι ὅμοιοι μὲ αὐτόν, καὶ οὐδεὶς ἄνθρωπος δύναται νὰ ἴδῃ τὴν δόξαν ἐκείνην. Ἐπομένως οἰαδήποτε καὶ ἂν θὰ εἶναι ἡ φανέρωσις τοῦ Νομοδότου πρὸς τὸν κόσμον, ὅταν ἡ δόξα τοῦ Κυρίου φανερωθῇ, ἡ δόξα τῶν πνευματικῶν προσώπων δὲν δύναται νὰ ὀραθῇ. Οὗτοι θὰ λαλῶσι μέσῳ καλύμματος—ὑπὸ σκέπασμα. Τοῦτο, καὶ ἔτι πλέον τούτου, ἐσημαίνεται διὰ τοῦ καλύμματος τοῦ Μωϋσέως—Ἐξοδ λδ. 30—33.

Ὅσον ἐπιμελέστερον μελετῶμεν ἐπὶ τοῦ ζητήματος τόσον μᾶλλον φθάνομεν νὰ ἀναγνωρίσωμεν τὴν θείαν σοφίαν, τὴν ἐκδηλωθεῖσαν ἐν τῷ τρόπῳ τῆς ἀποκαλύψεως τῆς ἀνασιτάσεως τοῦ Κυρίου ἡμῶν πρὸς τοὺς ἀποστολούς, ὅπως οὗτοι ὡσι τελείως πεπληροφορημένοι καὶ ἀξιόπιστοι μάρτυρες, καὶ ὅπως οἱ πράξεις ἐκ τοῦ κόσμου δυνήθῃσι νὰ δεχθῶσι τὴν μαρτυρίαν αὐτῶν, καὶ πιστεύσωσιν ὅτι ὁ Θεὸς ἡγείρε τὸν Κύριον ἡμῶν ἐκ νεκρῶν—δια νὰ ἀναγνωρίσωσιν αὐτόν ὅστις ποτε

ἐγένετο νεκρὸς ἀλλ' ἤδη ζῇ εἰς τοὺς αἰῶνας, καὶ πιστεύοντες, προσέλθωσιν εἰς τὸν Θεὸν δι' αὐτοῦ. Καθ' ὅσον δὲ ἡμεῖς κατανοῦμεν αὐτὸν ὑπὸ τὴν καθοδηγίαν τοῦ ἁγίου Πνεύματος τῆς ἀληθείας, ἡ διάνοια ἡμῶν διανοίγεται, καὶ δὲν βλέπομεν αὐτὸν πλέον ὥς τὸν ἄνθρωπον Χριστὸν Ἰησοῦν, ἀλλ' ὥς τὸν Κύριον τῆς δόξης καὶ δυνάμεως, συμμέτοχον τῆς θείας φύσεως. Οὕτω δὲ γνωρίζομεν Αὐτὸν, διὰ τὴν ἔλευσιν καὶ βασιλείαν τοῦ ὁποίου ἡ Ἐκκλησία τόσον διακαῶς προσηυχῆθη καὶ ἐπεπόθησεν. Οὐδεὶς δὲ δεόντως ἀναγνωρίζων τὴν μεγάλην αὐτοῦ ἐξύψωσιν δύναται νὰ προσδοκᾷ τὸν ἄνθρωπον Χριστὸν Ἰησοῦν, κατὰ τὴν δευτέραν αὐτοῦ ἔλευσιν, ἐν τῷ σώματι τῆς σαρκὸς, τῷ ἐτοιμασθέντι διὰ θύσαν, καὶ πληρωθέντι καὶ παραδοθέντι εἰς θάνατον ὥς ἡμέτερον ἀντίλυτρον. Οὐδ' ὀφείλομεν νὰ προσδοκῶμεν ὅτι κατὰ τὴν δευτέραν αὐτοῦ ἔλευσιν ἤθελεν ἐμφανισθῇ ἢ φανερώσει ἑαυτὸν ὑπὸ ποικίλας μορφὰς σαρκὸς καὶ ὁστέων εἰς τὸν κόσμον—αἱ τοιαῦται ἐμφανίσεις ἦσαν ἀναγκαῖαι διὰ τοὺς ἀρχικοὺς ἐκείνους **μάρτυρας**, ἀλλ' οὐχ οὕτως τώρα. Ὡς θέλομεν ἶδει, τὴν δευτέραν αὐτοῦ παρουσίαν θέλει φανερώσει εἰς τὸν κόσμον πολὺ διαφόρως.

Ἐξ ὧν εἶδομεν περὶ πνευματικῶν προσώπων καὶ τῶν κατὰ τὸ παρελθὸν φανερώσεων καὶ ἐμφανίσεών των, γίνεται δῆλον ὅτι, ἐὰν ὁ Κύριος ἡμῶν ἔμελλε νὰ φανερώσῃ ἑαυτὸν κατὰ τὴν δευτέραν αὐτοῦ ἔλευσιν, εἴτε διανοίγων τοὺς ὀφθαλμοὺς τῶν ἀνθρώπων ὥπως ἴδωσι τὴν δόξαν αὐτοῦ, ὥς ἔπραξεν εἰς τὸν Παῦλον καὶ τὸν Δανιὴλ, ἢ ἀναλαμβάνων ἀνθρώπινον σῶμα, τὸ τοιοῦτον ἤθελεν εἶσθαι ἐπιζήμιον εἰς τὸ ἐν τῷ Λόγῳ αὐτοῦ ἀποκαλυπτόμενον σχέδιον. Τὸ ἀποτέλεσμα τῆς ἐν δόξῃ ἐμφανίσεώς του εἰς τὸν κόσμον, ἐὰν οἱ ὀφθαλμοὶ τῶν ἀνθρώπων παρεσκευάζοντο θαυματοοργικῶς ἵνα δυνηθῶσι νὰ ἴδωσιν Αὐτὸν—ἤθελεν εἶσθαι σχεδὸν νὰ παραλύσῃ αὐτοὺς διὰ τῆς καταπληκτικῆς αὐτοῦ θέας, ἐνῷ, ἀφ' ἑτέρου, ἐὰν ἐνεφανίζετο ὥς ἄνθρωπος ἤθελεν εἶσθαι νὰ ὑποβιβάσῃ τὸν γνῶμονα καὶ ὑπογραμμὸν τῆς ἀξιοπρεπείας, καὶ παράσχη ταπεινοτέραν τῆς ἀληθοῦς ἐκτίμησιν τῆς θείας φύσεως καὶ μορφῆς. Ἐπειδὴ δὲ οὔτε ἡ μία οὔτε ἡ ἄλλη τῶν μορφῶν αὐτῶν φαίνεται ὅτι εἶναι ἀναγκαῖα ἢ σκόπιμος τώρα, δὲν δυ-

δάμεθα νὰ συμπεράνωμεν δι' οἰαδήποτε τῶν ρηθεισῶν μεθόδων θέλει νιοθετηθῇ

Τοῦναντίον, θὰ ἠδυνάμεθα νὰ προσδοκῶμεν δι' ὃ Χριστὸς ἤθελε φανερωθῇ ἐν τῇ σαρκὶ τῆς ἀνθρωπότητος κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον, καθ' ὃν ὁ Κύριος «ἐγένετο σαρκὶς» καὶ κατώκησε μετὰ τῶν ἀνθρώπων, Θεὸς φανερωθεὶς ἐν τῇ σαρκί του. Ἡ ἀνθρωπίνη φύσις, ὅταν εἶνα τελεία, καὶ διατελῇ ἐν ἁρμονίᾳ πρὸς τὸν Θεόν, εἶναι ὁμοίωμα τοῦ Θεοῦ ἐν τῇ σαρκί· ἐπομένως ὁ Ἀδὰμ ἐν τῇ ἀρχικῇ αὐτοῦ τελειότητι ἦν εἰκὼν τοῦ Θεοῦ, ὡς ἐπίσης ἦν ὁ τέλειος ἄνθρωπος Χριστὸς Ἰησοῦς. Ἐντεῦθεν ἠδύνατο νὰ λέγῃ πρὸς τὸν μαθητὴν Φίλιππον, ὅστις ἀπήτησε νὰ ἴδῃ τὸν Πατέρα, «ὁ ἑώρακώς ἐμὲ ἑώρακε τὸν Πατέρα» — εἶδε δηλ. τὴν εἰκόνα τοῦ Θεοῦ ἐν τῇ σαρκί, «Θεὸν φανερωθέντα ἐν σαρκί».

Κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον ἐπίσης, ἡ ἀνθρωπότης ἐν γένει καθ' ὅσον τὰ μέλη αὐτῆς ἐπανερχονται βαθμιαίως εἰς τὴν ἀπὸ πολλοῦ ἀπολεσθεῖσαν εἰκόνα τοῦ Θεοῦ, θέλουσιν εἶσθαι ἑνσαρκοὶ εἰκόνες καὶ ὁμοιώματα τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Χριστοῦ. Ἐν αὐτῇ τῇ ἀρχῇ τῆς Χιλιετηρίδος, ὡς εἰδομεν, θέλουσιν ὑπάρχει ὑποδείγματα τελείου ἀνθρωπισμοῦ ἐνώπιον τοῦ κόσμου. (Τομ. Α'. σελ. 324—332). Ὁ Ἀβραὰμ, Ἰσαὰκ καὶ Ἰακώβ, καὶ οἱ ἅγιοι προφῆται, δοκιμασθέντες ἤδη καὶ ἀναδειχθέντες δόκιμοι, θέλουσιν εἶσθαι οἱ μετὰ τῶν ἀνθρώπων «ἄρχοντες», οἱ ἀντιπρόσωποι τῆς πνευματικῆς, τῆς ἀοράτου βασιλείας. Ἐν αὐτοῖς ὁ Χριστὸς θέλει φανερωθῇ — ἐν τῇ σαρκί των — ὡς ὁ Πατὴρ ἐφανερώθη ἐν τῇ σαρκὶ αὐτοῦ. Καὶ καθ' ὅσον «πᾶς ὁ θέλων» θὰ ἀφικνῇται εἰς τελειότητα καὶ εἰσέρχεται εἰς πλήρη πρὸς τὸ θέλημα τοῦ Χριστοῦ ἁρμονίαν, ἕκαστος τοιοῦτος ἄνθρωπος θέλει εἶσθαι εἰκὼν τοῦ Θεοῦ καὶ τοῦ Χριστοῦ, καὶ ἐν ἐκάστῳ τοιούτῳ θέλει φανερώνεσθαι ὁ Χριστός.

Ὡν δεδημιουργημένος κατὰ τὴν ἡθικὴν τοῦ Θεοῦ εἰκόνα, ὁ τέλειος ἄνθρωπος, ἐντελῶς ἀφιερωμένος, θὰ δύνηται νὰ ἐκτιμᾷ τελείως τὸ ἅγιον Πνεῦμα καὶ τὸν Λόγον τοῦ Θεοῦ· ἡ δὲ δεδοξασμένη Ἐκκλησία θὰ ὁδηγῇ καὶ διευθύνῃ αὐτόν. Δὲν ἀμφιβάλλομεν, δ' ἐπίσης δι' ὁράσεις, καὶ ἄμεσοι ἀποκα-

λύψεις καὶ ἐπικοινωνίαι ἐν γένει, μεταξὺ τῆς πνευματικῆς βασιλείας καὶ τῶν ἐπιγείων ἀντιπροσώπων καὶ ἐξηγητῶν αὐτῆς, θέλουσιν εἶσθαι μᾶλλον εὐχερεῖς καὶ μᾶλλον λογικαί, παρ' ὅτι τοιαῦται ἐπικοινωνίαι ἐλάμβανόν ποτε χώραν πρότερον— καὶ αὗται καθ' ὁμοιότητα μᾶλλον τῆς ἐν τῇ Ἐδὲμ συγκοινωνίας, πρὶν ἢ ἁμαρτία ἐπιφέρει τὴν καταδίκην καὶ τὸν ἀποχωρισμὸν τοῦ ἀνθρώπου ἀπὸ τῆς εὐνοίας τοῦ Θεοῦ καὶ τῆς μετ' αὐτοῦ ἐπικοινωνίας.

Οὐδεις λοιπὸν λόγος, εἴτε ἀπὸ λογικῆς ἢ ἀπὸ Γραφικῆς ἀπόψεως, ὑπαγορεύει τὴν ἐμφάνισιν τοῦ Κυρίου ἡμῶν, κατὰ τὴν δευτέραν αὐτοῦ ἔλευσιν, ὑπὸ ποικίλας μορφὰς σαρκὸς καὶ ὁστέων. Ὅτι παρόμοιον διάβημα δὲν παρίσταται ὡς οὐσιῶδες καὶ ἐπάναγκες καταφαίνεται ἐκ τῶν ἐπιτυχιῶν τῆς βασιλείας τοῦ Διαβόλου, ἥτις ἐνεργεῖ διὰ μέσου ἀνθρωπίνων ὑπάρξεων ὡς ὀργάνων τῆς. Ὅσοι εἶνε μέτοχοι τοῦ πνεύματος τῆς κακίας καὶ πλάνης ἀναπαριστῶσι πληρέστατα τὸν μέγαν ἀόρατον ἄρχοντα τοῦ σκότους. Οὗτος φανερῶναι ἑαυτὸν ὁμοιοτρόπως ἐν τῇ σαρκί των, καίτοι ὁ ἴδιος εἶναι πνεῦμα καὶ ἁ ρατος εἰς τοὺς ἀνθρώπους.

Ὁ Χριστὸς καὶ ἡ μεταμορφωθησομένη Ἐκκλησία του, γενομένη μέτοχος τῆς θείας φύσεως, θέλουσιν εἶσθαι πνευματικαὶ ὑποστάσεις ἢ πρόσωπα, καὶ, ὡς ὁ Σατανᾶς, ἀόρατοι ἐξίσου εἰς τοὺς ἀνθρώπους. Αἱ ἐνέργειαι αὐτῶν θὰ εἶναι ὁμοιόμορφοι, καθ' ὅσον ἀφορᾷ τὸν τρόπον, καίτοι ἐκ διαμέτρου ἀντίθετοι ὡς πρὸς τὸν χαρακτήρα καὶ τὰ ἀποτελέσματα· τὰ τετιμημένα αὐτῶν ὄργανα, μὴ ὄντες δεδεδεσμευμένοι καὶ δεδουλωμένοι ἐν τῇ ἀγνοίᾳ καὶ ἀδυναμίᾳ, ὡς εἶναι πλεῖστοι τῶν ὑπηρετῶν τοῦ Διαβόλου, ἀλλὰ τελειωθέντες, καὶ ὄντες «ὄντως ἐλεύθεροι», θέλουσιν ἐνεργεῖ νοημόνως, ἑναρμονίως, ἐκουσίως καὶ ἐξ ἀγάπης· ὁ δὲ μισθὸς αὐτῶν θέλει εἶναι ἡ ἀμοιβὴ τῆς δικαιοσύνης.

Ἡ παρουσία τοῦ Κυρίου ἡμῶν θέλει γνωσθῇ εἰς τὸν κόσμον δι' ἐκδηλώσεων καὶ ἐνδείξεων «δυναμείας καὶ δόξης μεγάλης», οὐχὶ ἀναποφεύκτως εἰς τὴν φυσικὴν δρασιν καὶ μόνον, ἀλλὰ εἰς τοὺς διανοητικοὺς ὀφθαλμοὺς τῶν ἀνθρώπων, καθ' ὅσον οὗτοι θὰ διανοίγωνται εἰς κατανόησιν τῶν μεγάλων με-